

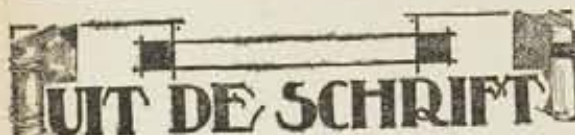
beelden, die ook tegenwoordig voor het grijpen liggen, dat de aan zichzelf overgelaten menscheit zoo machteloos is om den geest van enkeling en gemeenschap te veranderen en de onderlinge verhoudingen te herstellen.

Onze belijdenis staat tegen dit geloof in den mensch lijnrecht over. Wij zijn op grond van de Schrift en van de ervaring diep overtuigd van de onmacht des menschen. Wij doen het getuigenis hooren, dat alleen in den weg van verootmoediging en wederkeer tot God voor de enkele personen, voor de gezinnen, voor maatschappij en staat een betere toekomst te verwachten is. En naar die belijdenis moet de praktijk worden ingericht en de geheele levensvorm bepaald.

Een ander verschijnsel, dat reeds tal van jaren op te merken valt, is de vermaterialisatie van het leven. Terwijl het Materialisme als filosofisch stelsel reeds lang geleden heeft afgedaan, houdt het als levensrichting nog steeds duizenden en miljoenen in zijn greep gevangen en het is niet te verwachten, dat dit binnen afzienbaren tijd veranderen zal. De groote massa is het altijd weer om het aardsche goed te doen. De mammon is de afgod, waarvoor ontelbare devoot gebogen liggen. Geld en goed, winst en uitwendig succes, daarvoor kloppen de harten warmer, daarop wordt de wil sterk in actie gezet. In velerlei ander opzicht is de wil van den modernen mensch slap. Mr Boasson schreef in zijn teekening van den modernen mensch in „Barchembladen“ terecht: „de moderne mensch moet ootmoedig leeren inzien, dat de opvoeding van zijn innerlijk en wilsleven verre ten achter is gebleven bij de constructies van het intellect“. Ten opzichte van de materiële goederen echter is zijn wil sterk actief. En daarvoor wordt zooveel mogelijk de tijd vrij gemaakt en onder alle rangen en standen wordt het leven vermaterialiseerd en vermechaniseerd. Voor de ideële goederen der menscheit is de aandacht van de massa minnig; wat geteld en gewogen kan worden, dat boeit de geesten en „wat koop ik er voor?“ dat is de leuze geworden, die door de groote meerderheid als de hoogste norm verheven is. Zoo is het niet alleen in het buitenland — een Duitsch predikant klaagde bij een persoonlijke ontmoeting onlangs hierover bewogen zijn nood —, maar zoo is het in heel breede kringen ook onder ons volk.

Ook de leden onzer kerken hebben zich helaas lang niet altijd aan dezen boozen invloed van den modernen tijd weten te onttrekken. Er is ook op dit terrein heel veel te vermanen en te waarschuwen en te roepen tot bekeering. In vroeger tijden, toen de belijders van den Christus in velerlei opzicht verdrukt en tegengewerkt werden en er in onze kringen niet veel blinkend goud te vertoonen was, was er veel meer de stille glans aan het goud des geloofs en van de diepere waardeering der geestelijke goederen. En het zijn ook onder ons sterke beenen, die de weelde hebben kunnen dragen. Er is gedurig reden te over om te herinneren aan het pastorale woord van Paulus tot Timotheüs: beveel den rijken in deze tegenwoordige wereld, dat zij niet hoogmoedig zijn, noch hun hoop stellen op de ongestadigheid des rijkdoms, maar op den levenden God, Die ons alle dingen rijkelijk verleent om te genieten. Dat zij weldadig zijn, rijk worden in goede werken, gaarne mededeelende zijn en gemeenzaam, leggende zichzelf weg tot een schat een goed fundament tegen het toekomstige, opdat zij het eeuwige leven verkrijgen mogen.

J. HOEK.

Mijne kinderens.

Mijne kinderens! laat ons niet liefhebben met den woerde, noch met de tong, maar met de daad en waarheid.

1 Joh. 3:18.

Hoe zachtmoedig en vriendelijk-aandringend uit zich hier de apostel; — „mijne kinderens, laat ons niet“...

Het is, alsof we een vader zien zitten in den kring van aanhankelijke kinderen; een vader, die zich overtuigd houdt, dat, hetgeen hij zegt, in overeenstemming is met het gevoelen van de zijnen. Hij spreekt geen dingen, die hun vreemd zijn. Hij legt geen oneigen last op. Integendeel, — wat

hij als kinderplicht hun voorhoudt, dat kennen en willen die kinderen zelf óók, dat is naar hun hart. Het is slechts noodig het hun te herinneren, het bij hen op te wekken. 's Vaders woord en blik zijn als de zon, die den lenteakker streelt, en het aanwezige leven bereidwillig en natuurlijk naar buiten doet komen.

Het aanwezige leven, — inderdaad, zóó is het hier. En het genoemde beeld, dat Johannes met zijne aanspraak „kinderens“ bij ons oproept, is geheel naar waarheid.

Immers spreekt de apostel hier niet tot heidenen, noch staat hij op de markt der wereld. Hij wendt zich niet tot menschen, wien de dingen, die hij zegt, innerlijk vreemd zijn. Dan zou zijn woord anders klinken. Het zou een wettisch karakter dragen. Maar het is hier de kring der gemeente van Christus, waarin de apostel zich in den geest bevindt. Ja waarlijk, — als een vader heeft hij zich, al schrijvende, gedacht in het midden dergenen, die God hem door den dienst des Evangelies als zijne geestelijke kinderen gegeven had. Het is de Verbondskring waarin zijn woord uitgaat. En daar is het Leven, daar woont en werkt de Geest van Christus, daar zijn de beloften Gods, en daar is de vervulling dier beloften. Daar is de wet niet meer geschreven op steenen tafelen, — dwingend en verdoemend, — maar geschreven in de harten, door herschepping tot eene nieuwe natuurlijkheid geworden.

En daarom gaat dit woord uit van de overtuiging, dat hetgeen waartoe het opwekt reeds aanwezig is. „Mijne kinderens, laat ons niet“...

Wel blijkt uit den ontkennenden vorm waarin deze opwekking gegeven wordt, — „laat ons niet“ — dat dit aanwezige leven nog tegenkanting ontmoet, de macht van het overgebleven bederf; maar het nieuwe leven is toch aangebracht. En aan dit leven sluit deze opwekking zich aan, zooals zon en regen zich aansluiten aan den wortel van het gewas om het tot hooger levensopenbaring te brengen. Het zijn kinderen, geen vreemden, tot wie de vader zich hier richt. Wat die vader begeert, is aan die kinderen eigen. Het is in overeenstemming met hunne diepste gevoelens; en met liefde geven zij zich, heilig-natuurlijk, in de richting, die hij aanwijst.

...

Indien wij nu maar niet meenen, dat eene dergelijke vermaning van zwakker karakter is dan andere.

Ja, de apostel spreekt zich hier uit in zachtmoedigen, vriendelijken toon. Doch niemand achtte zulks eene lieve, slappe goedigheid, waardoor de kracht van zijn vermanen verminderd wordt. Hoe zou het oog van den ouden Johannes, bij zulk eene opvatting van zijn woord, scherp-verwonderd opkijken. Zijne vermaning zwak?? Maar er is in heel zijn brief geen puntiger en indringender waarschuwing te vinden, dan dit vaderlijk „Mijne kinderens, laat ons niet“.... Juist omdat deze waarschuwing zich tot kinderen des huizes richt en niet tot vreemden, juist omdat ze in den kring van gemeente en genadeverbond met heilig recht onderstellen mag, dat men haar gehoor zal geven, — daarom is deze vermaning zoo diep-ingaand van aard. Wat heeft feller kracht dan eene heilige onderstelling? Over wiens ongehoorzaamheid is een vader pijnlijker teleurgesteld, over die van zijn knecht of die van zijn zoon? Waar mag de verwachting van vruchtbaarheid hooger zijn, in de woestijn of op den bezaaiden akker? Wanneer is de klacht des Heeren smartelijker dan bij Jesaja — „Waarom heb ik verwacht, dat mijn wijngaard goede druiven zou voortbrengen, en hij heeft stinkende druiven voortgebracht?“

„Mijne kinderens, laat ons niet“.... hier spreekt het vertrouwen van den vader, hier spreekt de verwachting Gods.

Hoe schrikkelijk is het deze verwachting teleur te stellen, en dit vertrouwen te beschamen. Want het is Liefde die beschaamt en teleurgesteld wordt. Liefde die zich neerboog om in aanbiddelijk geduld en meedoogen den akker der Gemeente te bewerken, en die onderstellen mag, dat haar arbeid zal worden beantwoord, — maar die, wanneer ze door onvruchtbaarheid in het aangezicht geslagen wordt, juist als gekrenkte Liefde zich te brandender wreken zal.

Dat dit vaderlijke en daarom vlijmende woord van den apostel dan in den kring van Christus' gemeente tot de harten doorga; — „Mijne kinderens! laat ons niet liefhebben met den woerde, noch met de tong, maar met de daad en waarheid“.

U.

v. A.

KERKELUK LEVEN

De werkwijze onzer Synodes.

III.

Op grond van onderzoek staat het alzoo vrijwel vast, dat onze Synodes onder het euvel der toe-

nemende breedsprakigheid niet of weinig hebben te lijden.

Dit geeft ons een aanwijzing, in welke richting de verandering van de werkwijze onzer Synodes niet in de eerste plaats behoeft te worden gezocht.

Indertijd is in de pers het voorstel gedaan om het getal hoogleeraren, dat de Synodes van advies dient, tot vier te reduceeren en daarbij eerlijk op te deelen, twee van Kampen en twee van Amsterdam. De hoogleeraren in het Kerkrecht zouden steeds moeten worden aangewezen.

Dadelijk is daarop een amendement ingediend bij ons kerkelijk publiek. Inkrimping van het getal hoogleeraren werd door dezen voorsteller wel wenschelijk geacht, maar op de hoogleeraren van Kampen kon niet worden bezuinigd, omdat de Theologische School de Inrichting der Kerken is en deze hoogleeraren daar verschenen in kerkelijke kwaliteit. Op de hoogleeraren te Amsterdam kon deze afbrekingsmethode wel worden toegepast en daarvoor bestond, zoo luidde het amendement, reden te meer, omdat het getal buitengewone hoogleeraren in de Theologie aan de Universiteit zich uitbreidde en nog meer kon uitbreiden.

Wanneer over een geamendeerd voorstel gestemd wordt, komt naar goede orde het amendement het eerst onder den hamer.

Die orde willen we ook hier, al is er van een stemming geen sprake, bewaren.

Door het melding maken van de buitengewone hoogleeraren verried dit amendement zekere vrees, dat bij den tegenwoordigen stand van zaken de adviseurs uit Amsterdam die uit Kampen in getal zouden kunnen overtreffen.

Bestaat er voor die vrees grond?

Voorzover men de omstandigheden kan overzien stellig niet.

En wat hiet afzienbaren tijd zou kunnen geschieden is al te novelachtig om er nu rekening mee te houden.

Voor het heden is het zóó gelegen: Kampen heeft vijf hoogleeraren en één oud-hoogleeraar en brengt dus samen zes adviseurs op de Synode. Amsterdam telt vier gewone en twee buitengewone hoogleeraren in de theologie. Alzoo ook zes. Sekuuder evenwicht kan dus onmogelijk aangebracht.

En nu de naaste toekomst.

Indien het onzen God behaagt, bereikt prof. Bouwman in 1933 den zeventigjarigen leeftijd, de hoogleeraren Honig en Kuyper in 1934. Volgens de geldende bepalingen moeten zij dan aftreden. Natuurlijk behouden zij dan het recht — en wij hopen, dat zij daarvan nog zeer lang gebruik zullen maken — om als adviseurs onzer Synodes op te treden. In hun plaats zullen nieuwe hoogleeraren moeten worden benoemd. Dan wordt de toestand dus zóó gewijzigd, dat er van de Theol. School vijf hoogleeraren en drie oud-hoogleeraren (want het is onze hartelijke wensch, dat ook prof. Lindeboom dit beleven zal), van de Theol. faculteit aan de Vrije Universiteit vier gewone, twee buitengewone hoogleeraren en één oud-hoogleeraar ter Synode kunnen komen. Van Kampen dus acht, van Amsterdam zeven.

Dan heeft Kampen zelfs een overwicht.

Maar dit geeft niet de minste reden tot bezorgdheid.

Al had Kampen er zelfs nog meer.

En wat nu de uitbreiding van het getal buitengewone hoogleeraren in de theologie betreft, die is, voorzover wij er over kunnen oordeelen, vrijwel illusoir.

Eigenlijk nog minder dan illusoir.

Want er wordt ten deze zelfs geen illusie ge-roosterd.

Het element, dat er te veel adviseurs van de Vrije Universiteit op de Synodes zullen komen, kan dus wel uitgeschakeld.

De motiveering van het amendement laat zich hiertoe herleiden: het is wenschelijk, dat het getal hooggeleerde praeadviseurs verminderd, bij Kampen gaat dat niet om de kerkelijke kwaliteit der hoogleeraren, derhalve blijft alleen over, dat de Synode beslute: van de Theologische Faculteit worden niet meer dan twee hoogleeraren ter Synode als adviseurs toegelaten.

Hierop komt het nu maar aan: heeft om Synode daartoe werkelijk de bevoegdheid?

En dan staat o.i. de zaak vlak omgekeerd.

De Theologische School staat geheel en al onder het zeggenschap der Kerken. Als deze, in Generale Synode vergaderd, besluten — ze zullen wel verstandiger zijn! — dat de Theologische School niet meer dan twee hoogleeraren als adviseurs naar de Synode mag afvaardigen, kan deze niet meer doen, dan er zich bij neer te leggen. De Synode kan dat op een achtermiddag afdoen.

Maar ten aanzien van de Vrije Universiteit gaat dat zoo gemakkelijk niet.

Er bestaat een „regeling van het verband tusschen de Gereformeerde Kerken in Nederland en de Theologische Faculteit der Vrije Universiteit“. Deze is tot stand gekomen door wederzijdsche verbintenissen van de Synode van Amsterdam 1908 en de Directeuren der Vereniging voor Hooger Onderwijs op Gereformeerden grondslag.

Artikel 13 van die regeling luidt: De Kerken verbinden zich, om de gewone en buitengewone Hoogleeraren der Theol.

Fac
ren
zitt
Zo
de
krach
gebo
He
beslu
het
Da
alle
vers
Mo
ame
D
zelf
He
seurs
In
jegen
He
leera
Tr
Ge
Ze
een
W
van
Pr
van
Syno
ken
mor
niet
wel
eens
geste
En
den
op
in
ee
wegh
He
een
in
de
Ind
wens
meer
waan
De
een
te
w
Re
op
de
Syno
gewo
Geest
of
er
nimm
Ool
omda
Op
die
Gelde
hulp
Ande
Het
Facul
ook
was
afwez
afsta
zoo
inkon
Dat
den
wel
Ool
wat
En
wat
Ool
zelfde
Ma
innen
Dat
Al
hebbe
het
Das
de
leer
aanga
Unive
Of
het
g
min
schrij
is
on
praes
niet
waar
geen
de
kerke
Voe
algem
dat

LITERATUUR EN KUNST

K. Lantermans, „De Stiekemerd“.

Sinds eenigen tijd al ligt ter bespreking gereed het laatst-verschenen boek van den heer K. Lantermans, „De Stiekemerd“, als meestal het werk van dezen Auteur een sociaal-geintje, christelijke roman.

Men kent allicht iets van dat werk.

Een verhaal b.v. als „De macht der Liefde“ en vooral „De vier verjaarsdagen van Kochius“ — m.i. 'tbeste van alle —, zijn tamelijk-wel bekende boeken in onzen kring en ook hebben enkele Betuwsche novellen (in tijdschriften gepubliceerd) als verdienstelijke proeven van dialectische belletristie de aandacht getrokken.

Wie dan iets van deze lectuur gelezen heeft zal hebben opgemerkt, dat een bepaald menschen-type daarin telkens terugkeert: de stoeve, voor zichzelf en anderen harde, zelfs ietwat zonderlinge man. Gewoonlijk leert de lezer, dank zij de analyse, die de Auteur van zoo'n figuur geeft, hem beter kennen dan diens omgeving, die niet weet van het conflict dat zoo een te doorworstelen heeft en, krachtens zijn aard, alleen verwerken moet. Maar ook treedt dan in den regel een nevenfiguur op in het boek, die, gunsch anders van aanleg, de moeilijkheden van den hoofdpersoon verstaat en op tactvolle wijze hem helpt.

In de tweede plaats zal men, bij onderlinge vergelijking van verschillende dezer boeken hebben gezien wat ik zeide in den eersten zin van dit artikel: dat de verhalen sociaal-geintje zijn. De vraagstukken van sociale aard, die in een bepaald, doorgaans goed geteekend, milieu aan de orde zijn, vormen voerliefde den achtergrond, waartegen het gebeuren zich afspeelt, of ook, zijn belangrijke elementen van het verhaal.

En in de derde plaats zal men hebben geconstateerd, wat eveneens in de eerste alinea, hierboven, wordt gezegd, dat Lantermans' boeken christelijke boeken zijn, verhalen, die gerekend mogen worden tot de christelijke romankunst van dezen tijd.

In dit kader nu, dat men om Lantermans' werk trekken kan — en waarin met name de beide genoemde boeken precies passen — valt ook geheel het nieuwe boek: „De Stiekemerd“. De hoofdfiguur is, als Anton Gombert uit „De macht der liefde“ of „Kochius“, een stoeve, stugge, zonderlinge persoonlijkheid; zooals tegenover dien Anton staat boer Gijzen, is hier meester Kruyswijk de tegenhanger; gelijk in Antons leven het christelijk beginsel werkt en tenslotte domineert, is het ook in het leven van De Stiekemerd een doortrekkende kracht.

Deze stiekemerd is de zoon van een arm daglonersgezin, zonder liefde opgevoed en door een harde moeder nooit begrepen. Van kind af is hij een vreemde jongen. Liefst dwaalt hij door de bosschen van den baron, op wiens goed zijn vader werkt. Wat hij op die omzwervingen in 't schild voert, weet niemand (de jachttopziener verdenkt hem van strooperij). Vandaar dat zijn moeder hem den „stiekemerd“ noemt. De lezer echter weet het wel. Die ziet den jongen telkens geknield bij den Duivelssteen, in gebed tot God. Want, terwijl zijn ouders zonder God leven, zelfs vijandig staan tegenover allen godsdienst, heeft hij God gevonden en in de eenzaamheid van het bosch, door niemand gezien, leeft hij in de gemeenschap van het gebed.

Ook voor de dorpelingen is hij een stiekemerd. En dat vooral wijl hij telkens vrouw Leunis beschermt tegen het brutale geweld van haar man, een dierlijken dronkaard (later, als hij ouder geworden is, geeft dat zelfs aanleiding tot allerlei achterklap).

Door toevallige omstandigheden trekt Jan — zoo heet de jongen — de aandacht van den baron en van den hoofdonderwijzer Kruyswijk. Door den eerste financieel, door den laatste intellectueel geholpen, kan Jan naar de kweekschool voor onderwijzers in de naburige stad. Hij haalt zijn diploma en wordt onderwijzer. En dan zien we hem als zodanig een en andermaal terug, strak, stroef nog altijd, in zijn spreken over de levenspraktijken van hen, die zich christenen noemen, hard en ook nu nog niet begrepen. 'tLaatst verschijnt hij ten tooneele op den begrafenisdag van zijn moeder en dan houdt hij op haar graf een korte rede, maar zoo scherp, ten opzichte van zijn moeder zoo liefdeloos-hard, dat behalve Kruyswijk, allen zich ergeren.

Een dag later wordt hij dood gevonden bij den Duivelssteen. Men denkt aan zelfmoord, maar na jaren komt het uit, dat hij vermoord is, door den dronkeman, die innerlijk van wraakgedachten jegens hem bezielde was.

In 't kort is dit de geschiedenis, die in het boek wordt verteld: een somber, triest gebeuren, door scherpte van lijn nog donkerder, dan het gegeven

1) Konings Uitgeverij en Boekhandel, Baarn.

Faculteit uit te noodigen als adviseerende leden in hare Generale Synode zitting te nemen.

Zoolang het kontrakt tusschen de Kerken en de Direkteuren van voornoemde vereeniging van kracht is zijn onze Synodes aan deze bepaling gebonden.

Het amendement, waarover wij thans spreken, besluit dus in zich verbreking of wijziging van het kontrakt met de „Vrije Universiteit“.

Dat iemand die konsekwentie zou aanvaarden alleen om het getal adviseurs van de Vrije Universiteit te beperken, mag wel uitgesloten geacht.

Mogen we dan ook maar aannemen, dat dit amendement bij voorbaat is verworpen?

Dan kunnen we nu handelen over het voorstel zelf.

Het luidt, naar men zich herinnert: twee adviseurs van Kampen en twee van de Vrije.

In dit voorstel heeft men geen onbeleefdheid jegens de hoogleeraren te zien.

Het is op de perstafel gelegd door een hoogleeraar zelf.

Trouwens, ook het amendement. Gevoeligheden blijven er dus buiten.

Zelfs moet getuigd, dat er veel bekoorlijks voor een hoogleeraar in ligt.

Wanneer hij uitreikt, hoeveel tijd een Synode van hem vordert, dan is de som niet luttel.

Prof. Berkhoff uit Amerika gaf op de Synode van Groningen als zijn indruk weer, dat op onze Synodes de hoogleeraren veel harder moeten werken dan op die van zijn kerk en voegde er humoristisch aan toe, dat hij het met zichzelf er nog niet over eens was, of hij dit in zijn vaderland wel zou rapporteeren, men mocht er ons voorbeeld eens willen volgen en daarop was hij geenszins gesteld.

En het zijn niet alleen de Synodeweken, welke den hoogleeraar uit zijn werk halen, maar wie op een Synode aanwezig is loopt meer kans om in een Deputaatschap benoemd te worden dan wie wegblijft.

Het is onnoodig uit te meten welk een arbeid een Deputaatschap van een hoogleeraar soms eischt in den tijd tusschen twee Synodes in.

Indien dan ook een Synode alleen maar de wenschelijkheid uitsprak, dat de hoogleeraren zich meer op den achtergrond hielden, zou deze wens waarschijnlijk niet onwelgevallig zijn.

De professoren zouden het dan niet meer als een plicht behoeven te beschouwen de Synode bij te wonen.

Reeds nu is het absentisme der hoogleeraren op de Synodes tamelijk sterk, behalve dan op de Synode van Assen, welke ook in dit opzicht buitengewoon mocht heeten en waar zelfs wijlen prof. Geesink, die anders zelden op een Synode verscheen of er zich maar gedurende enkele zittingen liet zien, nimmer op het appél ontbrak.

Ook wijlen prof. Bavinck verzuinde nog al eens, omdat hij andere werkzaamheden gewichtiger achtte.

Op de laatste Synode ontbraken prof. Kuyper, die door ongesteldheid verhinderd was, prof. van Gelderen, die in Zuid-Afrika aan de bijbelvertaling hulp verleende en wijlen prof. Geesink geheel. Anderen verschenen niet voor korter of langer tijd. Het gebeurde meer dan eenmaal, dat de Theol. Faculteit der Vrije Universiteit slechts door drie, ook wel door twee hoogleeraren vertegenwoordigd was. Hoewel de hoogleeraren van Kampen minder afwezig waren — misschien was het verschil in afstand naar de Synodestad hierop van invloed — zoo was toch ook hun college meer dan eens onkompleet.

Dat hierbij niet aan eenige geringschatting voor den Synodalen arbeid mag worden gedacht, behoeft wel niet te worden verzekerd.

Ook hoogleeraren komen soms te staan voor wat men noemt een botsing van plichten.

En dan hebben zij voor zichzelf uit te maken, wat het zwaarste weegt.

Ook andere Synodaleden verkeeren vaak in hetzelfde geval.

Maar dan kan Altijd een secundus hun plaats innemen.

Dat kan bij de hoogleeraren niet.

Alleen al uit dien hoofde zou het weinig zin hebben een bepaling in het leven te roepen, welke het getal hoogleeraren beperkte.

Daarenboven klemt ook hier het bezwaar, dat de kerken wel eenzijdig iets aangaande de hoogleeraren der Theol. School kunnen besluiten, maar aangaande de theologische professoren der Vrije Universiteit niet.

Of de kerken er door gebaat zouden zijn, indien het getal praeadviseurs uit de hoogleeraren tot een minimum werd gereduceerd, is een punt, dat schrijver dezes moeilijk kan aanroeren. Niemand is onmisbaar. Maar wanneer het de verschillende praeses onzer Synodes in hun slotredevoeringen niet te doen was om te vleien, doch om de waarheid getuigenis te geven, dan kan men tot geen andere conclusie komen of de invloed van de hoogleeraren op de Synodes wordt door de kerken op prijs gesteld.

Voegt men daarbij dan nog dat de discussies in het algemeen niet breedvoeriger zijn dan vroeger en dat ook de hoogleeraren op dien regel wel geen

uitzondering zullen maken, dan valt het kwalijk in te zien, hoe van zulk een bepaling eenige verbetering in de werkwijze der Synode te wachten is.

— Examen-mythe.

Het is wel een bijzonder ongelukkig samentreffen, dat we in twee achtereenvolgende nummers van ons blad moeten opkomen tegen een bewering van prof. Bouwman uit Kampen.

Wij doen dit zeer ongaarne.

Toch meenen we, dat zijn gevoelen inzake het admissie-examen aan de Vrije Universiteit, waaraan hij in „De Bazuin“ uiting geeft, niet onweersproken kan blijven.

Prof. Bouwman begeeft zich in een polemiek met prof. Kuyper.

Daarin mengen we ons niet.

Maar prof. Bouwman laat zich verleiden tot de volgende beschouwingen, welke wij niet mogen laten passeeren: „Het moge waar zijn dat een kwart eeuw geleden wel eens wat veel toegevoegdheid werd gebruikt (n.l. te Kampen, H.), maar het is toch een onwederspreklijke waarheid, dat in de laatste 10 à 15 jaren te Kampen veel trouwer getracht werd om het examen op peil te houden dan in Amsterdam. Wij zouden op voorbeelden kunnen wijzen. En het is ook niet tegen te spreken, dat de jongelui die admissie-examen willen doen, zeggen: ik ga liever naar de Vrije Universiteit, omdat het examen daar veel gemakkelijker is. Wij geven de kandidaten voor dat examen geen ongelijk.“

Hier begint zich een mythe te vormen.

Prof. Bouwman trekt zich terug achter uitdrukkingen als „onwederspreklijk“, „het is ook niet tegen te spreken“, „wij zouden op voorbeelden kunnen wijzen“. Maar hij bewijst niets en niemendal.

Tegenover deze lichtvaardige wijze van beschuldiging, welke de eer van onze Vrije Universiteit raakt, steekt gunstig af de manier, waarop Dr Impeta terzelfder tijd in het „Gereformeerd Kerkblad voor Drente en Overijssel“ deze zaak bespreekt.

Hij schrijft: „De bladen melden ons, dat er te Amsterdam 38 en te Kampen 19 studenten zijn ingeschreven voor het eerste jaar theologische studie. Te Amsterdam dus juist tweemaal zooveel als te Kampen. Waaraan dit ligt is niet geheel duidelijk. De laatste jaren waren de getallen ongeveer gelijk. Nu fluistert men wel iets bij, over de voorkeur die gegadigden geven aan het afleggen van het admissie-examen te Amsterdam als schijnbaar meer kans biedend dan te Kampen; maar op dergelijke geruchten kan men niet afgaan. 't Zal wel meer de onnaspeurlijke kwestie zijn van eb en vloed, nu hier, dan daar.“

Dr Impeta treedt tegenover die geruchten met een bezadigheid op, welke wij ook aan Prof. Bouwman toewensen.

In plaats van die mythen en geruchten eens duchtig onderhanden te nemen, willen we volstaan het volgende te memorereen.

1. Officieel is bepaald, dat de eischen van het admissie-examen aan de V. U. gelijk zijn aan die van het Staats-examen.

2. Het admissie-examen aan de V. U. wordt geheel afgenomen door de Literarische fakulteit, welke er natuurlijk geen belang bij heeft de Theologische fakulteit zooveel mogelijk studenten toe te voeren.

3. De meeste hoogleeraren aan de Literarische fakulteit hebben geregeld zitting in de regeringscommissies voor de eindexamens aan de gymnasia en lycea en zijn alzoo met de eischen voor toelating aan de Universiteiten ook praktisch door en door vertrouwd.

4. Het is voor de Theologische fakulteit van het hoogste gewicht, dat geen krukken en breekebeenen straks de theologische collegas volgen en hoewel ik geen opdracht heb eenige verklaring namens de Theologische fakulteit af te leggen, darf ik toch wel verzekeren, dat dit gewicht ter dege wordt gevoeld en dat, indien er aandrang noodig ware, de theologische fakulteit eer zou verzoeken de eischen zoo scherp mogelijk te stellen dan om toezichtelijkheid te gebruiken.

5. Een examen blijft een examen. De mogelijkheid, dat er eens iemand „doorrolt“ bestaat daarbij altijd. Bij het Staatsexamen evengoed als bij het admissie-examen te Kampen. Het zou dwaasheid zijn, die mogelijkheid voor het admissie-examen aan de Vrije Universiteit te ontkennen.

6. Het initiatief om het admissie-examen te Kampen en te Amsterdam gelijktijdig af te schaffen ging steeds uit van de Vrije Universiteit.

Op grond van het bovenstaande besluiten wij, dat de waarborgen voor het op peil houden van het admissie-examen zeker niet geringer zijn te Amsterdam dan te Kampen.

Intusschen doet het ons genoegen uit hetzelfde „Bazuin“-artikel te vernemen, dat prof. Bouwman in de gegeven omstandigheden meer voelt voor finale afschaffing van het admissie-examen dan voor het aanhangige voorstel van curatoren, dat een gemeenschappelijk admissie-examen beoogt.

Dit is ons uit het hart gegrepen.

Dan komen alle mythes terecht, waar ze behooren.

Hierin hebben prof. Bouwman en wij elkander weer gevonden.

HEPP.